

АЛЕГ АНТОНАВІЧ ЛОЙКА
(Да 50-годдзя з дня нараджэння)

Некалькі гадоў назад мне давялося пісаць пра Алега Антонавіча Лойку біяграфічную даведку для аднаго з тамоў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Што магла змясціць пра гэтага чалавека па-энцыклапедычнаму скупая, лаканічная нататка? Хіба толькі тое, што нарадзіўся ён 1 мая 1931 года ў Слоніме ў сям'і фельчара. Скончыў філалагічны факультэт БДУ імя Леніна. З 1956 года выкладае ва ўніверсітэце беларускую літаратуру. Доктар філалагічных навук (1969), прафесар (1970). Друкуецца з 1951 года. Першыя кнігі, якія выйшлі ў адным і тым жа 1959 годзе, — манаграфія «Адам Міцкевіч і беларуская літаратура» і зборнік вершаў «На юначым шляху». Паэтычным творам А. Лойкі (зборнікі вершаў «Дарог бясконцае суседства», «Такі ўжо час», «Багі», «Запавет», «Догмы», паэмы «Лясная песня», «Лясун» і інш.) уласцівыя паглыблены роздум над праблемамі сучаснасці, філасофская развага, лірызм і мяккая ўсмешка, моцная сувязь з нацыянальным фальклорам. Піша для дзяцей (зборнікі «Як Тоня рэха шукала», «Карагод дзівосных прыгод», «Дзе хто начуе?» і інш.).

Складальнік паэтычных зборнікаў і анталогій «Узлёт» (1965), «Натхненне» (1967), «Мары юнацкія» (1969), «Універсітэт паэтычны» (1971), «Вясны» (1977). Як даследчыка А. Лойку цікавяць праблемы народнасці, рэалізму і рамантызму, заканамернасці развіцця нацыянальнай лірыкі і паэмы, станаўленне мастацкай індывідуальнасці паэта, фалькларызм паэзіі, літаратурныя ўзаема сувязі і інш. Аўтар манаграфій «Максім Багдановіч» (1966), «Сустрэчы з днём сённяшнім» «Новая зямля» Якуба Коласа. Вытокі, веліч, характэрна» (1961), «Беларуская паэзія пачатку XX стагоддзя» (1972), вучэбнага дапаможніка ў двух частках «Гісторыя беларускай літаратуры. Дакастрычніцкі перыяд» (1977) і інш. Пераклаў на беларускую мову творы П. Верлена, І. В. Гётэ, М. Някрасава, Р. Гамзатава, Зулфіі, польскіх і іншых паэтаў. Творы А. Лойкі перакладаліся на рускую, украінскую, літоўскую, латышскую, узбекскую, туркменскую, малдаўскую, англійскую, польскую, балгарскую і некаторыя іншыя мовы.

Каб падрахункаваць усё зробленае А. А. Лойкам ва ўсіх галінах навукі і паэтычнай, а таксама літаратурна-крытычнай творчасці, патрэбен, бадай, спецыяльны падліковец. Каля дзесяці літаратуразнаўчых кніг, больш дваццаці паэтычных зборнікаў, у тым ліку тры («Расколдованное Полесье», «Моя планета» і «Немига») — у перакладзе на рускую мову, адзін («Дзе хто начуе?») — на польскай мове, звыш трохсот артыкулаў, рэцэнзій, эсэ, нататак... А яшчэ — дзесяткі перакладаў з розных моў, сярод якіх узвышаюцца вяршынямі дзве кнігі — выбраныя творы Поля Верлена «У месяцавым ззянні» і «Сустрэча і ростань» Гётэ. А яшчэ — складанне, навуковае рэдагаванне і рэцэнзаванне асобных зборнікаў, манаграфій іншых вучоных.

Трэба папрысутнічаць на лекцыях прафесара А. А. Лойкі, трэба пабыць на пасяджэннях універсітэцкага літаратурнага аб'яднання «Узлёт», якім вось ужо больш пятнаццаці гадоў кіруе паэт Алег Лойка, трэба, урэшце, наведаць хаця б адзін партыйны сход ці пасяджэнне партыйнага бюро факультэта, дзе камуніст Лойка зацікаўлена абмяркоўвае важныя для вучэбнага працэсу пытанні, каб склаўся ў нашым уяўленні цэласны вобраз гэтага чалавека. Чалавека, увогуле, тыповага для нашага грамадства, для навуковага асяроддзя. І разам з тым незвычайнага, асаблівага, самабытнага.

У жыцці А. А. Лойкі яшчэ толькі сярэдзіна лета, нават не пачатак восені, а ўжо такі багаты плён! Чым гэта вытлумачыць? Галоўная прычына, думаецца, у тым, што з юначых гадоў у яго была і ёсць свая гуцяводная зорка, свая вядушная ідэя, якой ён служыў і служыць. Гэта — усвядомленая неабходнасць самаадданага служэння роднаму народу, бацькаўшчыне, жаданне ўзвялічыць родны край і народ, уславіць яго гераічнае мінулае і светлае сёння. Другое, на што хацелася б звярнуць увагу, — гэта надзвычайная працавітасць А. А. Лойкі. Ён адкрыта прызнаецца: «На работу праменьваю ўсё...» («Трыялет»). Шчасце для яго — занятак любімай працай, працай агульнапатрэбнай і агульнакарыснай.

В. П. Рагойша.